

kteří reálný způsob, jak být společensky k užítku, vidí v tomto druhu myšlení v obrazech, prohrává často v obou směrech. Publicistika má vyjasňovat, hledat souvislosti, plodné cesty, zde však je nutno komplikovaným konzumem nacházet běžná zjištění a běžné imperativy. Jako literatura se však právě díky přesně témuž postupu stylizačnímu stává tento druh textů příliš vázaný na momentální kontext historicky a skupinový. Jde tu však o latentní a u Vaculíka myslím dokonané nebezpečí posunu daleko významnějšího: speciální vidění publicistické (pohled na osobní historii, historii rodiny i kraje i v souvislosti s politikou posledního desetiletí) dostává — po podrobení komplikující proceduře — *vnější* rysy uměleckého díla. To má své jisté univerzální a univerzalizující nároky na to, představovat šifru lidského života a jeho směřování. Tedy něco, co je otevřenou možností, předpokladem, impulsem dobových a individuálních konkretizací. Užité myšlení publicistické však směřuje ke speciálním účelům dobovým. Toto spojení pak velice lehce může mít za následek záměnu univerzálního za dílčí, parciální. Např. hned záměnu parciální zkušenosti těch, kteří byli „u toho“ a kteří rozhodně tvoří většinu populace, za univerzální lidskou zkušenost. Obávám se, že těchto parciálních zkušeností, které by mohly mít stejnou chuť a jistě i nejméně stejné právo vydávat se za univerzální, našla by se ve společnosti dost slušná paleta.

Pokládám tuto sféru za základní látkové východisko knihy. Přestože autorský plán byl jiný (viz rozhovor v Orientaci 1/67) — týkal se zamyšlení nad otcovým životem a dílem/ a jeho přesahu do života synova. A také přesto, že dosavadní i výklady nepřesahovaly autorskou projekci. Neúměrná artifiální pracnost knihy bije do očí v porovnání s mnoha věcmi užité publicistiky, kterými se zaměstnává. „Zasvěcená“ kritika sleduje vnější strukturu, pracnost, progresivní myšlenky (hledání společenského „projektu přiměřeného člověku“ — Jungmann) a mnoho už se pak nezaměstnává poměrem obou složek, otázkou, dávají-li dohromady respektabilní celek.

Pozorné, podrobné, předem nezaujaté čtení, takové, jaké se doporučuje u tzv. „nového románu“, je zřejmě nezbytným předpokladem pro styk s každým textem. Některé úkazy na-